

עבודה טיפולית עם בני משפחה-מטפלים (Caregivers)

מרצה: ד"ר עינת יהנה

היקף הקורס: 25 שעות אקדמיות

קורס מקוון

תיאור הקורס:

בשנים האחרונות, מספר האנשים המטפלים בבן משפחה העובר שינויים פיזיים, קוגניטיביים ונפשיים בעקבות מחלה, מוגבלות או זקנה, ממשיך לעלות באופן דרמטי בעולם כולו. בארץ, ההערכה היא כי למעלה מ-1.5 מיליון ישראלים הינם בני משפחה-מטפלים (Caregivers). תופעה מתרחבת זו, הנובעת בין היתר מעליה דרמטית בתוחלת החיים ומהתפתחויות טכנולוגיות-רפואיות, דורשת מענה טיפולי ומצריכה הכרות מעמיקה של אנשי מקצוע עם עולמם הנפשי של ה-Caregivers. בעוד מרבית המחקר והקליניקה בהקשר זה, עסקו לאורך השנים בהורים המטפלים בילדים, פחות ידוע על קבוצות אחרות של בני-משפחה-מטפלים.

לפיכך, הקורס יתמקד באופן ייחודי באלו המטפלים בהורה (children as caregivers) או בבן/בת זוג (spousal caregiving). עבור רבים, החוויה כרוכה לא רק ב"נטל הטיפול" אלא גם ב"נטל האבל", נוכח היפוך תפקידים ואובדן האדם כפי שהכירו קודם לכן. במפגשים נדון באתגרים השונים, הקונפליקטים והצרכים הרגשיים-פסיכולוגיים של אוכלוסייה זו, תוך שילוב בין דיון תיאורטי, תיאורי מקרה קליניים וסרטונים, וכלים לעבודה טיפולית.

**במסגרת הקורס יזמן בן/בת משפחה או נושא תפקיד בעלי עשייה עכשווית היוצרים/יוזמים בתחום.

אודת המרצה:

ד"ר עינת יהנה, נירופסיכולוגית קלינית ופסיכולוגית שיקומית מומחית-מדריכה. חברת סגל במגמה לנירופסיכולוגיה שיקומית במכללה האקדמית תל-אביב יפו, ומטפלת בקליניקה פרטית. עם סיום לימודי הדוקטורט מאוניברסיטת בן-גוריון, התמחתה כמספר שנים, בשיטות לשיקום נירופסיכולוגי-אינטגרטיבי, פרטני וקבוצתי במבוגרים, במרכז הרפואי של אוניברסיטת ניו-יורק (NYUMC). בעלת ניסיון נרחב בעבודה טיפולית (ציבורית ופרטית) עם מבוגרים, ילדים, ובני משפחה במצבי משבר, אובדן ותהליכי שינוי, מתוכם כעשור עבדה גם כפסיכולוגית בכירה ומדריכה קלינית במחלקת שיקום ילדים, במרכז הרפואי "שיבא" תל השומר. בנוסף, עוסקת בהכשרת אנשי טיפול, ייעוץ והשתלמויות לגופים שונים. מחקרה עוסק במנגנונים הפסיכולוגיים המשפיעים על תפיסה והסתגלות לאובדן בעקבות אירועים משני חיים.

מועדי הקורס: חמישה מפגשים בימי **שישי** בין השעות 08:30-12:30 בתאריכים: 02.05.25, 09.05.25, 16.05.25, 23.05.25, 30.05.25. כל מפגש הינו בהיקף של 5 שעות אקדמיות.

- היקף הקורס הוא 25 שעות אקדמיות.
- **דרישת נוכחות:** זכאות לתעודת סיום הקורס מותנית בנוכחות ב%75 מסך מהמפגשים.
- בסיום הקורס יקבלו המשתתפים תעודה מטעם מכון מפרשים לחקר והוראת הפסיכותרפיה והמכללה האקדמית תל אביב יפו.

קהל יעד: פסיכולוגים מומחים ומתמחים, עובדים סוציאליים קליניים או עובדים סוציאליים בעלי תואר שני עם ניסיון בעבודה טיפולית, מטפלים בהבעה ויצירה בעלי תואר שני, פסיכיאטרים, קרימינולוגים קליניים וסטודנטים לתואר שני בפסיכולוגיה.

עלות הקורס:

אנשי מקצוע: 1980 ש"ח

מתמחים, סטודנטים לתואר שני ובוגרי המכללה האקדמית תל אביב יפו: 1780 ש"ח

ביצד נרשמים:

- ניתן לשלוח מייל הכולל את שמכם המלא, מספר טלפון לחזרה, ושם הפעילות בה אתם מתעניינים לכתובת: Mifrasim@mta.ac.il
- לשאלות ובירורים נוספים ניתן להתקשר במספר : 0525438064
- ליצירת קשר דרך אפליקציית WhatsApp - [לחצו כאן](#)

תכנית הקורס:

מפגש 1	
<ul style="list-style-type: none"> • "המגיפה השקטה": תופעות ה-caregivers בארץ, בעולם ובקבוצות ברשתות החברתיות. • בין סיפוק לשחיקה: <ol style="list-style-type: none"> 1. הרווחה הפיזית והנפשית של בני משפחה-מטפלים: נתונים, תוצרים והשלכות שליליות וחייבויות של מתן טיפול 2. "איכות חיים מקצועית" של בני משפחה מטפלים 3. מושגי יסוד באובדן שאינו כרוך במוות ו-חוויית האובדן הבינאישי אל מול בן המשפחה (Non-death interpersonal loss) 	08:30-12:30
מפגש 2	
<ul style="list-style-type: none"> • טיפולוגיה פסיכוסוציאלית של מחלה – מודל אינטגרטיבי לטיפול • תיאורית הדחק במשפחה • מושגי יסוד בגישה המערכתית להבנת התמודדות המשפחה • טיפולוגיה של טיפול בבן משפחה: חוויית הטיפול כפונקציה של סוג הקרבה המשפחתית, הסביבה הטיפולית ומצב הרפואי והפרוגנוזה, • טיב הליקויים, טיב היחסים הקודמים. • זוגיות בצל פגיעה גופנית או מחלה 	08:30-12:30
מפגש 3	
<ul style="list-style-type: none"> • מפת הדרכים הטיפולית – מיפוי משתנים והערכה קלינית של הצרכים: • תיאורית ההתקשרות (Attachment theory) והקשר שלה לטיפול בבן משפחה • בין אוטונומיה לאובדן העצמי (loss of self): שמירה על גבולות העצמי של ה-Caregivers; אמפתיה, חמלה, הזדהות • אסטרטגיות התמודדות (coping); ייחוסים קוגניטיביים; נטל טיפולי; • בדידות ותמיכה חברתית • השפעות תרבותיות וחברתיות והבדלים מגדריים במתן טיפול 	08:30-12:30
מפגש 4	
<ul style="list-style-type: none"> • טפול בהורה מזדקן – המקרה של דמנציה • בין לכידות לקונפליקט וקרע משפחתי – קשרים משפחתיים בצל טיפול בהורה או בן/בת זוג • אסטרטגיות תקשורת לעידוד שיח בן בני משפחה • המפגש של אנשי הצוות המקצועי עם בני משפחה מטפלים – אתגרים ומענה 	08:30-12:30
מפגש 5	
<ul style="list-style-type: none"> • אסטרטגיות להגברת חוסן בקרב Caregivers – שימוש באמצעים טכנולוגיים בבריאות הנפש. • אוטונומיה וקבלת החלטות 	08:30-12:30

• שיחות על "סוף החיים" השתתפות אורח וסיכום	
---	--

רשימת קריאה:

1. Quinn, C., Clare, L., & Woods, R. T. (2010). The impact of motivations and meanings on the wellbeing of caregivers of people with dementia: a systematic review. *International Psychogeriatrics*, 22(1), 43-55.
2. Gehr, T.J., Freiburger, E., Sieber, C.C. et al. A typology of caregiving spouses of geriatric patients without dementia: caring, worried, desperate. *BMC Geriatr* 21, 483 (2021).
3. Pudelewicz, A., Talarska, D., & Bączyk, G. (2019). Burden of caregivers of patients with Alzheimer's disease. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 33(2), 336-341.
4. Yehene, E., Manevich, A., & Rubin, S. S. (2021). Caregivers' Grief in Acquired Non-death Interpersonal Loss (NoDIL): A Process Based Model With Implications for Theory, Research, and Intervention. *Frontiers in Psychology*, 12, 676536.
5. Nielsen, M. K., Neergaard, M. A., Jensen, A. B., Bro, F., & Guldin, M. B. (2016). Do we need to change our understanding of anticipatory grief in caregivers? A systematic review of caregiver studies during end-of-life caregiving and bereavement. *Clinical Psychology Review*, 44, 75-93.
6. Lindauer, A., & Harvath, T. A. (2014). Pre-death grief in the context of dementia caregiving: A concept analysis. *Journal of Advanced Nursing*, 70(10), 2196-2207.
7. Godwin, E., Chappell, B., & Kreutzer, J. (2014). Relationships after TBI: A grounded research study. *Brain Injury*, 28(4), 398-413.
8. Yehene, E., Daube, Y., Zaksh, Y., Elyashiv, M. (2022). 'Be Realistic. Hope for a miracle': understanding the coexistence of optimism and grief among caregivers of patients with disorders of consciousness. *Illness, Crises and Loss*, 30(2), 175-191.

9. Zaksh, Y., Yehene, E., Elyashiv, M., & Altman, A. (2019). Partially dead, partially separated: establishing the mechanism between ambiguous loss and grief reaction among caregivers of patients with prolonged disorders of consciousness. *Clinical Rehabilitation*, 33(2), 345-356.
10. Gérain, P., & Zech, E. (2019). Informal Caregiver Burnout? Development of a Theoretical Framework to Understand the Impact of Caregiving. *Frontiers in psychology*, 10, 1748. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01748>
11. Gans J. S. (1983). Hate in the rehabilitation setting. *Archives of physical medicine and rehabilitation*, 64(4), 176–179.
12. <https://www.caregiver.org/>
13. אלבלך, נוגה (2018) . האיש הזקן | פרידה. הוצאת הקיבוץ המאוחד.
14. סרטונים וקטעי כתיבה שיחולקו במהלך הקורס למשתתפים.